

БЕЗРОБІТТЯ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУСПІЛЬСТВА (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті показано значення соціології як науки в сучасному суспільстві, подані результати дослідження направлені на вирішення питань щодо безробіття, показана характеристика роботи, що приносить задоволення. Запропоновано рекомендації щодо покращення працевлаштування студентів.

Ключові слова: соціологія, безробіття, працевлаштування, характеристика роботи.

Abstract

The article shows the importance of sociology as a science in modern society, the results of the research are aimed at solving unemployment issues, the characteristics of pleasing work are shown. Recommendations for improving the employment of students are suggested.

Keywords: sociology, unemployment, employment, job description.

Соціологія – це наука, що вивчає структури суспільства, їхні елементи, соціальні процеси, що протікають у даних структурах. Такий підхід до вивчення складного суспільства забезпечує можливість для всебічного вивчення всіх елементів суспільства. У системі всіх наук соціологія – єдина наука, що вивчає суспільство в цілому, у комплексі, у всій складності й різноманітності соціальних процесів, відносин й явищ [1].

Однією із центральних соціальних проблем сучасного суспільства є безробіття. Україна знаходиться на шляху лібералізації економіки. Зміни, що викликані ринковими перетвореннями економіки здебільшого є позитивними, бо сучасні підприємства, що створюються, сягають достатньо високого рівня розвитку, але в соціальній сфері досі залишаються деякі проблеми, які є невирішеними та потребують до себе значної уваги. Безробіття і є однією з таких проблем. Сутність безробіття полягає в тому, що це не випадкове, а закономірне явище, породжене процесом нагромадження капіталу в умовах ринкової економіки, основаної на приватній власності на засоби виробництва. Хоч як бездоганно працювали б ринкові механізми, вони не можуть, проте, забезпечити повної зайнятості навіть за наявності вільних робочих місць. Багато представників різних напрямів економічної думки вважають безробіття центральною проблемою сучасного суспільства. Воно є невід'ємним атрибутом ринкової економіки [2].

Безробіття – це соціально-економічне явище, за якого частина працездатного населення не може знайти роботу, стає відносно надлишковою, поповнюючи резервну армію праці.

Безробіття в ринковій економіці – це стан ринку робочої сили за умов, коли пропозиція робочої сили перевищує попит на неї. Безробіття має циклічний характер.

Безробітними за класифікацією Міжнародної організації праці є особи, зареєстровані на біржі праці, які активно шукають роботу. Тимчасово звільнені й ті, хто має намір приступити до роботи протягом 30 днів, вважаються безробітними, якщо вони і не виконують другої вимоги щодо активних пошуків роботи.

До незайнятого належить те населення, яке відмовляється від пропонованої йому роботи. Сукупність зайнятого і безробітного населення називається самодіяльним населенням.

У сучасних ринкових умовах безробіття стає надзвичайно гострою проблемою в Україні. Сьогоднішній стан української економіки не дає ніякої надії на поліпшення ситуації на ринку праці. Прогнози експертів невтішні: кількість безробітних українців зростатиме. Економічна криза в Україні згубно позначається на зайнятості в країні. Тому дослідження проблеми безробіття в сучасних умовах господарювання для України є вкрай актуальним. Більшість економістів і соціологів розглядають безробіття як соціальне зло. Саме з безробіттям пов'язані такі деструктивні явища, як

спад виробництва, бідність, соціальна напруга, криміналізація. Безробіття – багатофакторне явище, що впливає на всі сфери суспільного життя, позначається на добробуті населення [3].

Відповідаючи на питання про працевлаштованість 48% респондентів з числа молоді України відповіли, що мають постійну роботу. Ще 12% мають тимчасову роботу, а 21% навчаються. 9% не працюють, але активно шукають роботу. Між чоловіками і жінками немає статистично значущої різниці у данному показнику.

Для порівняння за даними Державної служби статистики України за січень-червень 2015 року рівень безробіття серед населення у віці 15-70 років становив 9,2%.

З числа тих, хто тимчасово не працює, але активно шукають роботу, 34% шукають роботу впродовж 1-3 місяців, ще 20% впродовж періоду від 4 до 6 місяців, а 6% шукають роботу впродовж двох років і довше [1].

Основною причиною безробіття є звільнення з попереднього місця роботи внаслідок скорочення штату або закриття підприємства (29%) або те, що молоді люди недавно закінчили навчання – на це вказали 20% опитаних. Ще для 13% причиною тимчасового безробіття стало те, що вони були у декретній відпустці.

У I кварталі ц. р. у країнах ЄС-28 безробітних серед економічно активного населення налічувалося 19,5 млн. осіб, із яких 53% чоловічої статі. При цьому рівень безробіття склав 8,3%, або знизився на 0,9 в. п. порівняно з I кварталом минулого року. Найвищий рівень безробіття серед країн ЄС-28 зафіксовано у Греції (23,5%), найнижчий – у Чехії (3,5%).

В Україні охоплення молоді вищою освітою становить аж 79%. Серед безробітної молоді України 87% їдуть на заробітки закордон. Отже, створення умов для зростання само зайнятості, зниження податків для підприємств, системна підтримка розвитку молодіжного підприємства та її інституційне забезпечення значно покращить ситуацію зайнятості на національному ринку праці, що сприятиме покращенню як економічного, так і соціального рівня розвитку суспільства [4].

Проблеми характеристики роботи, що приносить задоволення розкриваються в дослідженнях А. В. Слободянюка, О. С. Гримайло, В. В. Стецюка [5-6].

Об'єктом даного ж соціологічного дослідження є студенти 1 курсу ФМІБ ВНТУ. Об'єкт складається з 75 осіб, з яких 50 чоловічої статі та 25 - жіночої, віком від 16 до 19 років.

Предметом соціологічного дослідження є безробіття серед студентів 1 курсу ФМІБ.

Метою даного соціологічного дослідження є з'ясувати рівень безробіття серед студентів 1 курсу ФМІБ та на основі отриманих результатів розробити практичні рекомендації щодо можливих шляхів вирішення проблеми.

В листопаді 2018 року на території ВНТУ було проведено опитування студентів 1 курсу факультету менеджменту у кількості 35 осіб, Серед них 27 осіб (77,1%) - представники чоловічої статі і 8 (22,9%) - представниці жіночої статі. Віком від 16 до 21 років, середній вік опитаних респондентів – 17,6. Більшість опитаних студентів до вступу у ВНТУ проживала саме в містах (42,6%).

В ході даного соціологічного опитування були отримані такі результати:

На питання «Наскільки добре ви розумієте що таке безробіття і в чому воно полягає?» переважна більшість опитаних (15 чоловік – 42,8%) відповіли, що знають загальні положення, 12 чоловік (34,3%) відповіли, що повністю розуміють всю суть питання, і лише 8 (22,9%) - що не мають уявлення про суть питання. Це свідчить про те, що переважна більшість цікавляться складним економічним становищем країни, зокрема питанням безробіття але не дуже заглиблюються у нього.

На питання «Наскільки проблема безробіття актуальна для вас на даний момент?» переважна більшість опитаних (16 чоловік – 45,7%) відповіли, що найбільш актуальна на даний момент, 14 чоловік (40%) відповіли, що важко сказати актуальна чи ні, і лише 5 (14,3%) - що не актуальна взагалі. Це свідчить про те, що проблема безробіття для переважної більшості людей є найбільш актуальною на даний момент, з чим важко не погодитись.

На питання «Яким є ваше ставлення до безробіття?» переважна більшість опитаних (21 чоловік – 60%) відповіли, що їх ставлення до безробіття є негативним, 14 чоловік (40%) відповіли - нейтральне, і жоден з респондентів не вибрав варіант – позитивне (0%). Це свідчить про те, що позитивно до безробіття ніхто не ставиться, більшість людей категорично проти безробіття.

На питання «Скільки завгодно можна займатися будь-якою роботою, яка дає гарний заробіток.» переважна більшість опитаних (11 чоловік – 31,2%) відповіли, що не знають, 10 чоловік (28,8%) відповіли, що скоріше не згодні, 6 чоловік (17,2%) відповіли, що зовсім не згодні, і лише по 4

респондентів (11,4%) відповіди, що вони скоріше згодні та повністю згодні. Середнє значення за 5 бальною шкалою становить – 2,7. Це свідчить про те, що більшість людей не знає як відповісти на таке питання, хтось хоче гарний заробіток, а хтось – роботу, яку любить.

На питання «Чи маєте бажання виїхати за кордон на заробітки?» переважна більшість опитаних (24 чоловік – 68,6%) відповіли, що мають бажання, 7 чоловік (20%) відповіли, що важко сказати, і лише 4 (11,4%) - що не мають бажання. Це свідчить про те, що переважна більшість опитаної молоді хоче виїхати за кордон на заробітки.

На питання «Чи погоджуєтесь ви з думкою, що за кордоном набагато краща заробітна плата?» переважна більшість опитаних (29 чоловік – 82,9%) відповіли, що вони погоджуються, 4 чоловік (11,4%) відповіли, що не мають уявлення, і лише 2 (5,7%) - що не погоджуються. Це свідчить про те, що переважна більшість опитаних незадоволена заробітною платою в нашій країні.

На питання «Наскільки необхідно при виїзді за кордон знати мову країни, куди Ви їдете?» переважна більшість опитаних (16 чоловік – 45,7%) відповіли, що вкрай необхідно, 13 чоловік (37,1%) відповіли, що важко сказати, потрібно чи ні, і лише 6 (17,2%) - що не має потреби взагалі. Це свідчить про те, що при виїзді за кордон необхідно знати мову тої країни, куди Ви їдете.

На питання «Наскільки легко працевлаштуватись в нашій країні?» переважна більшість опитаних (15 чоловік – 42,7%) відповіли, що не знають, 10 чоловік (28,8%) відповіли, що легко, 8 чоловік (22,8%) відповіли, що важко, лише 2 (5,7%) – що дуже важко, і ніхто з респондентів не відповів, що дуже легко(0%). Середнє значення за 5 бальною шкалою становить – 2,9. Це свідчить про те, що більшість опитаних навіть не знає, важко чи легко працевлаштуватись в нашій країні.

На питання «Які причини, на Вашу думку, спонукають наших співгромадян шукати роботу за кордоном?» переважна більшість опитаних (22 чоловік – 62,6%) відповіли, що кризові явища в економіці України, 8 чоловік (22,9%) відповіли, що відсутність перспектив для самореалізації в Україні, і лише 5 (14,5%) – що бажання швидко збагатитись. Це свідчить про те, що на думку опитаних, саме кризові явища в економіці України спонукають наших співгромадян шукати роботу за кордоном.

На питання «Чи можливе за кордоном працевлаштування за Вашим фахом?» переважна більшість опитаних (17 чоловік – 48,6%) відповіли, що можливе, 12 чоловік (34,3%) відповіли, що важко сказати, і лише 6 (17,1%) - що не можливе. Це свідчить про те, що більшість опитаних вважають працевлаштування за кордоном можливим.

На питання «Які професії, на Вашу думку, користуються попитом за кордоном?» переважна більшість опитаних (14 чоловік – 40%) відповіли, що у всіх перерахованих сферах є попит, 10 чоловік (28,6%) відповіли, що робота у сфері обслуговування, 6 (17,1%) відповіли, що сільськогосподарські роботи, і лише 5 (14,3%) – що робота в індустріальній сфері. Це свідчить про те, що на думку опитаних, у всіх перерахованих сферах є попит за кордоном.

В ході аналізу, об'єднавши питання «Вкажіть Вашу стать» та «Наскільки легко працевлаштуватись в нашій країні?» було з'ясовано, що найпопулярнішим варіантом відповіді серед всіх опитаних є «не знаю», який вибрали 15 чоловік – 42,7% (10 чоловіків – 66,7% та 5 жінок – 33,3%). Також варіант «не знаю» є найпопулярнішим серед всіх чоловіків (10 осіб – 37,2%) та жінок (5 осіб – 62,5%); 10 осіб (28,8%), серед яких 1 жінка (10%) та 9 чоловіків (90%) відповіли, що легко; 8 осіб (22,8%), серед яких 1 жінка (12,5%) та 7 чоловіків (87,5%) відповіли, що важко; 2 осіб (5,7%), серед яких 1 чоловік (50%) та 1 жінка (50%) відповіли, що дуже важко. Варіант відповіді «Дуже легко» ніхто з опитаних не вибрав. Це свідчить про необізнаність опитаних.

Україна потребує швидких, іноді непопулярних кроків, аби реформувати систему освіти так, щоб випускники освітніх закладів мали пристойні шанси на отримання роботи, а не чули від викладачів на початку лекційного курсу співчуття: "Ви – потенційні безробітні". Верховній Раді треба нарешті прийняти закон "Про професійну освіту", який зробить можливою кооперацію бізнесу та освітніх закладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Слободянюк А. В. Значення соціології як науки та навчальної дисципліни в сучасному українському суспільстві [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник «ВІП». – 2011. – №1. – С.16-20.
2. Білик Л.С. Економіка праці: Навч. посібник.- Чернівці: Рута[Текст], 2001.-75 с.

3. Україна увійшла до ТОП-5 «безробітних» країн ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://misto.co.ua/frankivsk/news/news.php?action=view&id=390>
4. Україна увійшла до ТОП-5 «безробітних» країн ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://misto.co.ua/frankivsk/news/news.php?action=view&id=390>
5. Слободянюк А. В. Робота, яка приносить задоволення [Електронний ресурс] / А. В. Слободянюк, О. С. Гримайло // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2017/paper/view/2442>.
6. Стецюк В. В. Характеристика роботи, що приносить задоволення [Електронний ресурс] / В. В. Стецюк, А. В. Слободянюк // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018 р. – Електрон. текст. дані. – 2018. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2018/paper/view/4716>.

Мотрук Денис Анатолійович- студент групи МФК 18б, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Слободянюк Анатолій Володимирович, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

Motruk Denis A.-student, faculty of management Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.

Slobodyanyuk Anatoly V.- PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University.